

Folketingets Kulturudvalg KUU

BORNHOLMS HAVNE

Et stykke kulturhistorie med et fremadskridende forfald - og et kæmpe udviklingspotentiale

MARTS 2024

Allinge havn efter stormflodskatastrofen i 1872. Den danske stat hjalp Allinge-Sandvig Kommune med genopbygningen.

Livet på Allinge havn en sommermorgen i 1910, hvor fiskerne er kommet ind med fangsten.

Molen i Allinge som den tager sig ud i februar 2024. Til juni skal der afholdes Folkemøde på dette sted.

HAVNENE ER BORNHOLMS GULDKLUMPER

Havnene på Bornholm er noget af øens vigtigste DNA. Det er her man møder Bornholm første gang - det er på havnen man kan se musklerne i den grønne omstilling i Østersøen, det er på havnen der er Folkemøde, det er på havnen bornholmerne møder hinanden og på havnen turisterne møder Bornholms historie. Havnene har det imidlertid meget svært. Der er et fremadskridende nedbrud af et væsentligt stykke Bornholmsk kulturhistorie. Der er imidlertid ikke offentlige eller private økonomiske muskler på Bornholm til at bevare værdierne - og der er slet ikke økonomi til at dyrke de meget store udviklingspotentialer, som havnene byder på. Ligenu er dele af Allinge havn eksempelvis spærret af, da kajen langs Havnegade er i fare for at skride ned. Det er dette sted, som under folkemødet summer af havneliv, debat og glade mennesker.

Det er fælles for alle de omtalte havneforslag, at der stort set ikke er knyttet indtægter af betydning til deres drift. Den havneafgift som lystsejlerne repræsenterer, kan på ikke engang finansiere de nødvendige løbende reparationer.

Denne rapport er tænkt som et overblik over havnenes investeringsbehov og en sammenfatning af deres mange udviklingspotentialer.

INVESTERINGSOVERSIGT

Rønnes havnefront	Havnepromenade/honnørkaj	52
Nørrekås	Havneværker/bagland	28
Hasle	Reparation	3
Sandvig	Sten i bassin efter storm / Udvikling af havn	3
Allinge	Granithavnens kulturhistorie	15
Tejn	Reparation	7
Gudhjem	Granithavnens kulturhistorie	10
Svaneke	Havnebryggen	3
Nexø	Ombygning af byggenemfart + Nexø mole	21
Generelt	Investering i strøm	5
		147

RØNNES HAVNEFRONT - OG PORTEN TIL RESTEN AF BORNHOLM

Som øens største by - og porten til resten af Bornholm - så mangler Rønne noget mere Bornholm. Mange turister bruger byen som gennemfart for at komme ud på det "rigtige" Bornholm. Især er havneområdet ret anonymt og udnytter ikke de rekreative muligheder, der kan opstå imellem vandet og middelalderbyen. Det er da også en meget smal sprække der i det hele taget er åben i havnen, som skal rumme den effektive færgedrift til omverdenen og en ambitiøs satsning på den grønne omstilling i Østersøen. I den smalle sprække indenfor rammerne af erhvervshavnen er det muligt at etablere en smuk havnepromenade langs Munch Pedersens Vej - og der er mulighed for at udforme en mere attraktiv honnøjkaj, hvor byen kan tage imod større skoleskibe og Dannebrog.

Investering: 52 mio.

Borgerne i Rønne vil gerne cykle langs vandet - det vil cykelturisterne også når de skal til eller fra færger. På tegningen ses et forslag til havnepromenade langs Munch Pedersens Vej.

Rønne skylder vandet sin eksistens, placering og rigdom. Tidligere var vandet og havnen en integreret del af by- og havnelivet.

NØRREKÅS - BYENS BLÅ FRITIDSMEKKA

Erhvervshavnen i Rønne skal i videst muligt omfang friholdes for fritidsfartøjer, som koncentrerer i Nørrekås. Her er der et investeringsbehov i havneværker og i baglandet, således at stedet kan videreudvikles som det charmerende blå fritidsmiljø i Rønne.

Investering: 28 mio.

På grund af færgetrafikken i Rønne havn, skal fritidssejladts begrænses til et minimum, og henvises til Nørrekås. Derimod er det foreneligt med erhvervs- og færgetrafik, at der opgraderes en bynær honnørkaj hvor skoleskibe og Dannebrog kan lægge til.

Solnedgang over Nørrekås.

Istandsættelsen af Hasle havn blev starten på et udviklingsprojekt.

HASLE - TRANSFORMATION FRA FISK TIL REKREATION

Havnen i Hasle er istandsat med midler fra staten og RealDania i perioden fra 2011 - 2014. Der udestår forskellige investeringer på havnen i form af forbedringer af havneværker mv.

Investering: 3 mio.

SANDVIG - FRA GRANITHAVN TIL STENDEPOT

Havnebassinet i Sandvig fyldt med sten, der er skyllet ind over molen. Det betyder at havnebassinet idag er uden vanddybte og således uden mulighed for anløb.

Investering: 3 mio.

TEJN - NORDLANDETS ERHVERVSHAVN

Ydermolerne i Tejn har det svært og skal genoprettes for at opretholde havnens erhvervsfunktion.

Investering: 7 mio.

ALLINGE - EN KULTURHISTORISK RAMME GENBRUGT SOM DEMOKRATISK UDVIKLINGSPLATFORM

Havnen i Allinge er et væsentligt stykke Bornholmsk kulturhistorie. Granithavnen er imidlertid under kraftigt nedbrud. Der er skader på svenskemolen og kajerne langs Havnegade. Det sidste er problematisk i relation til Folkemødet, da netop disse havnearealer har en væsentlig betydning og funktion. I øjeblikket er arealerne afspærret af frygt ned nedskrivning.

Investering: 15 mio

Johanne er landets ældste skonnert, som har været med til Folkemøderne fra starten. Til hverdag pryder skonnerten by- og havnebilledet i Nakskov, og til folkemødet er skibet rammen om debatter om udkanter, provins og udligning. Her ses skibet ved kajen i Allinge som ikke har det så godt.

Kajen langs Havnegade i Allinge februar 2024 - afspærret på grund af nedstyrtningsfare.

GUDHJEM - PORTEN TIL DANMARKS ØSTLIGSTE FORPOST

Havnen i Gudhjem er ligesom Allinge en granithavn med en væsentlig kulturhistorie. I dag har den betydning som anløbshavn for Christiansøfarten, og chalupper med krydstogts-gæster fra skibe der ankrer på redder.

Investering: 10 mio

Danmarks eneste bjergby - starter og slutter på havnen i Gudhjem.

Stormflodsødelæggelser på havnen i Gudhjem.

NEXØ - BORNHOLMS NÆSTSTØRSTE BY I GOD UDVIKLING

Byggenemfarten i Nexø bringer den gennemkørende trafik indigennem byen og ned forbi havnen - især det vigtige fixpunkt imellem bykerne og havn. Byggenemfarten foreslås at få et hovedeftersyn med fokus på sikkerhed, arkitektur og cykelforhold. Strækningen fra Netto til Pilebrovej er 1,4 kilometer, og kan blive et godt visitkort for Nexø - især hvis der bliver gjort en ekstra indsats for at formidle de spændende ting undervejs - tilført Nexø sandsten og bornholmsk røn i passende mængder i bybilledet.

Byggenemfarten i Nexø trafiksaneret og indrettet i respekt for stedets fortælling.

Ekskursionsdeltagerne på besigtigelse af de bornholmske havne mandag d. 26. februar 2024

Bendt Kjølbers foto fra havnen i Allinge 1892.